

ՄԻԱՍԻՆ ԶԱՐԳԱՑՆԵԼՈՎ ԼԵԶՎԱԿԱՆ ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Սիրելի՛ ծնողներ եւ խնամակալներ,

Գիտեի՞ք, որ երեխաները սկսում են հաղորդակցվել հենց ծնվելու պահից: Նախքան բառեր արտաբերելը, նրանք օգտագործում են իրենց գործողություններն ու ձայները՝ ձեզ հասկացնելու, թե ինչի կարիք ունեն: Ձեր երեխան կարող է լաց լինել, երբ քաղցած է կամ թաց, ժպտալ, երբ լսում է ձեր ձայնը, կամ ծիծաղել, երբ խաղում եք «կուկու» (peek-a-boo) խաղը: Երբ դուք արձագանքում եք նրանց, դուք նրանց սովորեցնում եք, որ այն, ինչ նրանք ասում են, կարևոր է: Սա օգնում է նրանց սովորել խոսել, երբ նրանք մեծանում են:

Ինչպե՞ս են երեխաները խոսել սովորում:

Երեխաները լեզուն զարգացնում են, երբ մարդիկ խոսում են նրանց հետ: Լեզուն զարգանում է որոշակի օրինաչափությամբ՝ սկսած ժեստերից և դեմքի արտահայտություններից: Օրինակ՝ երեխաները ժպտում են, երբ տեսնում են ծանոթ դեմք: Կամ լաց են լինում, երբ տակդիրը փոխելու կարիք կա: Փոքր երեխաները մատնացույց են անում՝ ցույց տալու, թե ինչ են ուզում:

Երբ ձեր երեխան մեծանում է, դուք լսում եք, թե ինչպես է նա սկսում ձայներ արձակել: Սկզբում նրանք ղունդունում կամ բղավում են ձեր ուշադրությունը գրավելու կամ զրույցին միանալու համար: Ավելի ուշ նրանք սկսում են արտաբերել իրենց առաջին բառերը: Այնուհետև նրանք սկսում են կապել 2 բառ, օրինակ՝ «էլի հյութ»: Դրան հաջորդում են կարճ արտահայտությունները:

Հիշե՛ք՝ երեխաները ավելի շատ բան են հասկանում, քան կարողանում են արտահայտել: Օրինակ՝ ձեր երեխան կամ մանկիկը կարող է բարձրացնել ձեռքերը, երբ դուք ասում եք. «Ուզո՞ւմ ես՝ քեզ գրկեն», կամ դադարեցնել այն, ինչ անում է, երբ ասում եք՝ «Ոչ»:

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՈՐՀՈՒՐՆԵՐ, ԵՐԲ ԴՈՒՔ ԽՈՍՈՒՄ ԵՔ ՁԵՐ ՆՈՐԱԾՆԻ ԿԱՄ ՄԱՆԿԱՀԱՍԱԿ ԵՐԵԽԱՅԻ ՀԵՏ.

- Նստեք դեմ առ դեմ, որպեսզի ձեր երեխան տեսնի ձեր դեմքը:
- Օգտագործեք ուրախ, հուզիչ ձայն:
- Խոսելուց հետո սպասեք մի քանի վայրկյան, որպեսզի ձեր երեխան ժամանակ ունենա արձագանքելու:
- Կարևոր բառերը արտասանեք հստակ, օրինակ՝ «Դու ուզո՞ւմ ես կաթ»:
- Մեկնաբանություններ արեք այն մասին, թե ինչ է անում ձեր երեխան: Օրինակ՝ «Դուք օգնում եք, որպեսզի կարմիր մեքենան արագ ընթանա»:
- Հարցեր տվե՛ք՝ հետաքրքրություն ցուցաբերելու, այլ ոչ թե նրանց ստուգելու նպատակով: Օրինակ՝ «Հետաքրքիր է ու՞ր է գնում մեքենան»՝ «Ի՞նչ գույնի է մեքենան» հարցնելու փոխարեն:
- Փորձեք յուրաքանչյուր տված հարցի համար երկու մեկնաբանություն անել:

նչպե՞ս կարող եք օգնել ձեր երեխային խոսել:

Խոսք ձեր երեխայի հետ ցանկացած հնարավոր պահի: Որքան շատ խոսք ձեր երեխայի հետ, այնքան ավելի շատ բառեր նրանք կսովորեն: Թույլ տվեք ձեր երեխային առաջնորդություն ստանձնել:

- Խոսք ձեր երեխայի հետ այն բաների մասին, որոնք հետաքրքրում են նրան: Օրինակ՝ եթե ձեր երեխան նայում է շանը, ասեք «Տեսնում եմ՝ քեզ դուր է գալիս այդ շնիկը»:
- Կրկնօրինակեք նրանց ձայներն ու գործողությունները: Դարձրեք այն առավել զվարճալի:
- Խոսք առօրյա գործողությունների ընթացքում:
 - Տակդիրները փոխելիս ասեք. «Ես փոխում եմ քո տակդիրը: Հետո մենք ճաշելու ենք»:
 - Երբ տեսնում եք ինչ-որ հետաքրքիր բան, ասեք՝ «Նայի՛ր այդ մեծ բեռնատարին»:
 - Խաղի ընթացքում ասեք՝ «Ես քեզ բռնելու՝ եմ» եւ սպասեք, որ նրանք արձագանքեն:
- Երգեր երգեք: Երգերի կրկնումը օգնում է երեխաներին սովորել:
- Միասին գրքեր ընթերցեք: Նայեք նկարներին և խոսք դրանց մասին:
- Օգտագործեք ժեստերի լեզու, ժեստեր կամ նկարներ՝ ձեր երեխային հաղորդակցվելու հարցում օգնելու համար: Նրանք կարող են օգտագործել այս գործիքները նախքան խոսել սկսելը: Այս գործիքներն օգնում են ձեր երեխային ինքնարտահայտվել: Դրանք չեն դանդաղեցնի խոսքի կամ ուսման զարգացումը:

Կարո՞ղ է իմ երեխան սովորել մեկից ավելի լեզու:

Այո, երեխաների համար լավ է սովորել մեկից ավելի լեզու: Սա չի շփոթեցնի նրանց և չի դժվարացնի նրանց խոսելը կամ սովորելը: Սա օգնում է նրանց մտածել տարբեր ձևերով, մոտ զգալ իրենց մշակույթին և հասկանալ, թե ինչպես են մարդիկ խոսում տարբեր վայրերում: Ամենալավ բանը, որ կարող եք անել, դա ձեր երեխայի հետ խոսելն է այն լեզվով, որին դուք ամենալավն եք տիրապետում:

Ե՞րբ պետք է մտահոգվեմ իմ երեխայի լեզվական զարգացման վերաբերյալ:

Երեխաները զարգանում են իրենց սեփական տեմպով: Որոշ երեխաներ խոսել սովորում են մյուսներից ավելի շուտ: Խոսք ձեր երեխայի բժշկի հետ, եթե մտահոգված եք նրա լեզվական զարգացմամբ: Որոշ մտահոգություններ կարող են լինել.

- Ձեր երեխան չի շրջվում, երբ լսում է ձայներ կամ ձեր ձայնը:
- Ձեր երեխան մինչև վեց ամսականը ձայներ չի արձակում կամ ձեզ չի պատասխանում ժպիտով:
- Ձեր 15 ամսական երեխան մատնացույց չի անում՝ ձեզ ինչ-որ բան ցույց տալու համար:
- Ձեր երեխան մինչև 18 ամսականը բառեր չի արտաբերում:
- Ձեր երեխան մինչև 2 տարեկան հասակը երկու բառ իրար չի կապում:

Արդյո՞ք լեզվի զարգացման ուշացումները նորմալ են:

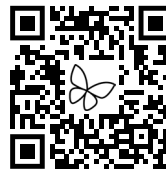
Լեզվի զարգացման ուշացումը այն է, երբ երեխան չի զարգացնում լեզվական հմտությունները: Օրինակ՝ նրանք չեն խոսում, չեն հասկանում կամ չեն օգտագործում բառեր՝ իրենց արտահայտելու համար սպասվող տարիքում: Լեզվի զարգացման ուշացումները նորմալ են, եթե ձեր երեխան ունի առողջական խնդիր կամ հաճախ է եղել հիվանդանոցում: Այս երեխաների մոտ զարգացման ուշացումները հաճախ են հանդիպում, քանի որ նրանց մարմինը կենտրոնացած է բուժման վրա: Եթե մտահոգված եք, որ ձեր երեխայի մոտ կա զարգացման ուշացում, խոսեք նրա բժշկի հետ: Վաղ միջամտության ծառայությունները հասանելի են՝ օգնելու երեխաներին սովորել, թե ինչպես շփվել ուրիշների հետ:

Ի՞նչ անել եթե իմ երեխան օգնության կարիք ունի իր լեզվի զարգացման հարցում:

Կան բազմաթիվ ծառայություններ, որոնք կարող են օգնել ձեր երեխային լեզվի զարգացման հարցում: Ձեր առողջապահական ապահովագրությունը կարող է վճարել այն ծառայությունների համար, որոնք օգնում են ձեր երեխային իր լեզվի զարգացման հարցում: «Վաղ սկիզբ» (Early Start) ծրագիրը նույնպես օգնում է երեխաներին իրենց լեզվական զարգացման հարցում: Այս ծառայությունների մասին ավելի շատ տեղեկություններ կարող եք գտնել Վաղ կապեր (Early Connections) ձեռնարկում՝ «Օգնելով հատուկ զարգացման կարիքներ ունեցող ձեր երեխային կամ մանկիկին»:

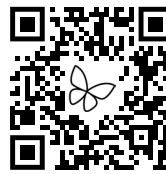
Որտե՞ղ կարող եմ գտնել առցանց ռեսուրսներ՝ ավելի շատ աջակցություն ստանալու համար:

Հաղորդակցություն

Ուղիներ

<https://pathways.org/topics-of-development/communication>

Օգնել հատուկ զարգացման կարիքներով ձեր երեխային կամ մանկիկին

Children's Hospital Los Angeles

<https://uscuedd.org/hubfs/EarlyConnectionsProgram/Eng-EarlyIntervention-2025.pdf>

Լեզու

ZERO TO THREE

<https://www.zerotothree.org/?s=language>

Մեկից ավելի լեզուներ սովորել

Ամերիկյան խոսքի-լեզվի-լսողության ասոցիացիա

<https://www.asha.org/public/speech/development/learning-more-than-one-language.org>

STEIN TIKUN OLAM EARLY CONNECTIONS PROGRAM CHILDREN'S HOSPITAL LOS ANGELES

4650 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90027 • CHLA.org

Սկանավորեք QR կոդը՝ CHLA-ի մասնագետներից վաղ մանկության վերաբերյալ ավելի շատ ռեսուրսներ ստանալու համար: